

Teorija „kratkotrajnog rata“

U vojnim i drugim glasilima članica NATO, u poslednje vreme se dosta piše o teoriji »kratkotrajnog rata«, o izvojevanju pobede »za nekoliko dana«. Mada se ne odbacuju zvanični stavovi o mogućnom dugotrajnom ratu između NATO i zemalja Varšavskog ugovora, autori tih članaka ukazuju i na potrebu da se oružane snage NATO pripremaju za kratkotrajni rat. Polazna osnova su stavovi američkih stručnjaka, koji ovu teoriju nazivaju i strategijom »kratkotrajnog rata« u Evropi.

Sovjetski autor* ukazuje na političke i vojne razloge relevantne za suštinu, osnovne postavke i nastanak pomenute teorije.

S političkog stanovišta, objašnjenje je, po njegovom mišljenju, jednostavno: teorija »kratkotrajnog rata« je sastavni deo propagandnih mera kojima se na Zapadu, u prvom redu u SAD, ukazuje na tobožnju opasnost od SSSR, njegovu težnju da bude nadmoćan u naoružanju, da bi što uspešnije izveo »početni udar«; vođenje »kratkotrajnog rata« predstavljalo bi, navodno, »jedan od racionalnih načina odbrane od takve opasnosti«; teoriju »kratkotrajnog rata« trebalo bi shvatiti kao jednu od mera u stvaranju ratne psihoze i time opravdanja uvećanih vojnih rashoda i intenziviranja trke u naoružavanju.

Vojnu, pak, suštinu, stavove i sadržaj te teorije autor smatra složenijim problemom i zato ih relativno detaljnije objašnjava. Pre svega, teorija »kratkotrajnog rata« je izrazito agresivna. Poput Hitlerovog »blickriga«, ona računa na to da kratkotrajnim, munjevitim ratom postigne ambiciozne političke ciljeve. U savremenim uslovima, ta teorija je opasna jer predviđa: primenu raketno-nuklearnog oružja

* General-major N. Petrov: Amerikanskaja teorija »korotkoj vojny«, »Zarubežnoje voennoje obozrenije«, broj 6/77, str. 11—16.

i usavršenog konvencionalnog naoružanja; blagovremenu pripremu zemlje (članica NATO) i oružanih snaga za takav rat; iznenadan napad; detaljnu organizaciju početnih operacija, koje treba da reše ishod rata ili da, makar, odlučujuće utiču na njegov ishod.

U obrazlaganju teorije »kratkotrajnog rata« njeni autori navode dva argumenta: pozivaju se na iskustva iz arapsko-izraelskog sukoba 1973. godine, koji je, navodno, klasičan primer kratkotrajnosti i intenziteta; s druge strane, kažu, da je pojava ove teorije uslovljena promenama u vojnom delu i »finansijskim razlozima«.

Kad američki stručnjaci i pisci govore o promenama u vojnom delu, oni, kaže N. Petrov, imaju u vidu američku koncepciju »izbora ciljeva« i njenu poznatu teoriju »ograničenog nuklearnog rata«, narastanje moći snaga opšte namene, kvalitativnim usavršavanjem naoružanja i ogromne zalihe taktičkog nuklearnog oružja, kojima obe strane raspolažu u Evropi. Stoga se smatra da eventualni rat u Evropi treba da bude kratkotrajan, ali maksimalno snažan i napregnut. Prema toj novoj teoriji cilj takvog rata može biti: postizanje »neodlučnog rezultata« ili nanošenje uništavajućeg poraza glavnoj grupaciji protivnikovih oružanih snaga, ili pak »držanje protivnikovih snaga tokom dve nedelje u napetosti, da bi se zatim primenilo taktičko nuklearno oružje, ako odbrana ne izdrži«.

Vođenje kratkotrajnog rata, međutim, pretpostavlja mnoštvo teškoća i novih problema, koje priznaju i tvorci teorije takvog rata, i nosi u sebi opasnost od prerastanja u dugotrajni rat.

Na primer, u svim varijantama vođenja takvog rata stalno postoji opasnost od nuklearne eskalacije. Činjenica je, takođe, da takav rat zahteva velike gubitke u ljudstvu i tehnici, kao i veliki utrošak municije, goriva i maziva. Za makar i delimičnu ilustraciju, autor navodi vežbu »Learis tim« u okviru manevara »Refordžer« 8, na kojoj je u prva dva dana utrošak municije u 5. i 7. armijskom korpusu SAD povećan sa 7.250 na 13.400 tona. Te principijelno nove probleme, u koje teoretičari NATO svrstavaju: primenu nuklearnog oružja, obnavljanje borbene sposobnosti i narastanje snaga prvog ešelona, kao i pozadinsko obezbeđenje, valja, kažu oni, rešavati blagovremeno, još u miru.

Među nabrojanim problemima, najsloženija je primena nuklearnog oružja, uglavnom taktičkog, budući da, u sovjetsko-američkoj ravnoteži u strategijskom nuklearnom naoružanju, uloga taktičkog nuklearnog oružja na vojištu znatno raste. To potvrđuje i sadašnja snaga tog oružja, raspoređenog u Evropi. Samo SAD imaju preko 7.000 nuklearnih ubojnih sredstava taktičke namene, čiji trotilski

ekvivalent iznosi oko 460 miliona tona. Ta je snaga »više nego dovoljna« da se cela zapadna Evropa srađni sa zemljom. Za vreme veđbi i manevara, izvođenih tokom šezdesetih godina, stručnjaci sa Zapada su izračunali da bi od 335 eksplozija nuklearnih ubojnih sredstava na teritoriji SR Nemačke žvite izgubilo preko 5 miliona ljudi, dok bi »taktičkim« nuklearnim ratom u Evropi bilo ubijeno 20—100 miliona ljudi.

Iz toga stručnjaci zaključuju da bi ogromni gubici i opasnost da »taktički« preraste u strategijski nuklearni rat usloveli da donošenje odluke za upotrebu nuklearnog oruđja bude veoma teško i da bi proces njenog donošenja verovatno bio spor. Što SAD, i pored toga, nastavljaju da u Evropi razvijaju velike količine taktičkog nuklearnog oruđja, objašnjava se trima razlozima: prvo, stvaranjem na evropskom ratištu vešekratne nadmoćnosti NATO u nuklearnom potencijalu; drugo, omogućavanjem širokog izbora varijanata za primenu nuklearnog oruđja i time stvaranjem sigurnih mogućnosti za sprečavanje prerastanja »taktičkog« nuklearnog rata u strategijski; treće, snažnim narastanjem početnog nuklearnog udara strategijskih snaga, ako strategijski nuklearni rat bude neizbežan. Ovome se dodaje i mišljenje da se u situaciji nuklearnog pariteta smanjuje rizik otpočinjanja strategijskog nuklearnog rata. Autor citira izjave vojnih stručnjaka NATO, prema kojima je, najverovatnije, da bi nuklearna država aktivirala vlastite strategijske snage u slučaju napada na nju, ali ne i u slučaju napada na jednog od njenih saveznika, mada ni to nije sasvim isključeno.

Strategija »elastičnog reagovanja« je uvek predviđala opasnost od eskalacije »taktičkog« nuklearnog rata, čak i u manjem lokalnom konfliktu. Što taktičko nuklearno oruđje nije primenjeno u dosadašnjim lokalnim ratovima, razlozi nisu u vojnim već u političkim ograničenjima. Protagonisti ovakvih tvrdnji smatraju da lokalni konflikt može prerasti u nuklearni u dva slučaja: prvo, kad jedna strana nastoji da postigne preterano veliki uspeh konvencionalnim snagama i pri tom nepravilno proceni odlučnost protivnika; drugo, do toga može doći i nenamerno, usled pogrešne procene ili što saveznik, u stanju oćajanja, poćinje da dejstvuje samostalno.

Dozvoljavajući porasle mogućnosti za primenu taktičkog nuklearnog oruđja na vojištu, stručnjaci NATO daju i neke sugestije o planiranju, principima upotrebe i pripreme trupa.

Najpre se istiće potreba da SAD i NATO izgrade konkretnu doktrinu za primenu taktičkog nuklearnog oruđja, i da se o tome obez-

bedi politička saglasnost ostalih članica NATO. Da se izrade unapred usaglašeni planovi o upotrebi nuklearnog oružja i vođenju nuklearnog rata — kako i kada to učiniti. Takva politička solidarnost i usaglašenost planova objektivno zahtevaju dve stvari; prvo, pojačanu pripremu trupa za borbena dejstva za primenom nuklearnog oružja, kao i za kombinovane operacije s upotrebom konvencionalnog, nuklearnog i hemijskog oružja; i drugo, jačanje konvencionalnih oružanih snaga. Ovaj drugi zahtev se obrazlaže na sledeći način: »Opasnost i nepredvidivost primene nuklearnog oružja mogu usloviti nastojanje da se ta primena izbegne. Iz toga sledi, da pravilna dopuna taktičkom nuklearnom oružju nisu slabe, već snažne konvencionalne snage«. Smatra se, dalje, da će postojanje jakih konvencionalnih snaga učiniti da neizvesnost i opasnost eskalacije postanu relativno male.

Navedeni stavovi su praćeni i praktičnim merama, jačanjem američkih trupa na teritoriji SR Nemačke i, kako kaže autor, opasnim jačanjem borbene moći Bundesvera. Tako je KoV SAD ojačana sa dve brigade, a taktička avijacija se naknadno popunjava sa tri eskadrole najnovijih lovaca F-15 »igl«, koji dejstvuju u svim meteorološkim uslovima. Jačanje borbene moći Bundesvera je izraženo u sledećem: stalno se povećava broj tenkova; jedinice dobijaju rakete »lans«, protivoklopne rakete »milan« i »hot«, PA-rakete »roland«, borbena vozila pešadije »marder« i izviđačka vozila »luks«; lovci-bombarderi »starfajter« biće zamenjeni višenamenskim avionima »tornado«, a planira se da RV dobije raketu »kormoran« klase »vazduh — površina mora«.

Sledeći važan problem teorije »kratkotrajnog rata« jeste kako jačati snagu jedinica prvog stratejskog ešelona. Stručnjaci NATO, naime, smatraju da dodavanje nekoliko brigada sadašnjim snagama u Evropi neće promeniti odnos snaga u korist NATO, već bi to samo uvelo elemenat rizika i podozrenja u promenu američke strategije. Efikasnijim načinom oni smatraju stvaranje na evropskim vojištima i držanje u visokoj borbenoj gotovosti organizovanih rezervi i njihovu upotrebu u borbenim dejstvima, zajedno sa ostalim jedinicama, kao i prebacivanje iz Amerike blagovremeno pripremljenih združenih i taktičkih jedinica. Manevri »Refordžer« ukazuju na to da se trupe SAD u Evropi mogu brzo uvećati prebacivanjem sa kontinenta borbenih delova avionima (do brigade dnevno).

Što se tiče pozadinskog obezbeđenja američkih snaga u Evropi, kome teorija »kratkotrajnog rata« postavlja povećane zahteve, mišljenja su, čini se, podeljena. Naime, jedinice za pozadinsko obezbeđenje su nešto skraćene, računajući na prebacivanje sredstava iz

SAD. Neki stručnjaci žale zbog tog redukovanja, smatrajući da će uloga ovih jedinica znatno porasti u kratkotrajnom i intenzivno vođenom ratu. To se naročito odnosi na artiljerijsko-tehničke, inženjerske, jedinice veze, sanitetske i saobraćajne, čije je prebacivanje iz SAD skupčano sa velikim finansijskim troškovima i mogućim zakašnjenjima. Angažovanje, pak, civilnih organizacija za te zadatke smatra se ekonomski nerentabilnim, a sa gledišta borbene gotovosti i nepouzdanim. Nude se i nova rešenja: obnavljanje već ukinutih pozadinskih jedinica, stvaranje i držanje u pojačanoj gotovosti rezervnih jedinica za pozadinsku podršku u SAD, revizija nekih zastarelih pravila rada pozadine i sl.

Predlaže se i angažovanje teritorijalnih jedinica SR Nemačke i to tako što bi one odgovarale za održavanje reda u pozadinskim rejonima, dok bi američke trupe kontrolisale borbenu zonu. Takvo rešenje se smatra prihvatljivim i zbog toga što teritorijalne jedinice SR Nemačke već obezbeđuju dejstva trupa u pozadinskim rejonima: kontrolišu bezbednost; upravljaju saobraćajem; kontrolišu evakuaciju i snabdevanje stanovništva; odgovaraju za opravke i eksploataciju puteva, mostova i prelaza preko reka, kao i linija veze; odgovaraju za borbu protiv sabotaže i štetočinstva; rukovode korišćenjem civilnih bolnica i ostalih službi (na osnovu vojnih zahteva); obavezne su da angažuju stanovništvo za izvođenje neophodnih radova.

Složenijim problemom se smatra snabdevanje trupa materijalnim sredstvima u borbenoj zoni. Preporučuje se da se ona dopremaju iz SAD transportnim avionima C-5A i velikim kontejnerskim brodovima. Dopremanje tereta jedinici (raspodela) se može ostvarivati takozvanim direktnim metodom — iz skladišta ili od isporučioaca direktno u borbenu jedinicu. No, ni taj metod ne rešava potpuno problem, budući da od zahteva do dopremanja tereta prođe 30 dana, što ne odgovara »kratkotrajnom ratu«.

Nerešenim se smatra i obezbeđenost američkih trupa u Evropi gorivom, mazivom i vojnim bolnicama. Problem je značajan ako se ima u vidu, po mišljenju američkih stručnjaka, da je za vođenje »kratkotrajnog rata« potrebno u miru imati rezerve goriva i maziva za 45 a municije za 90 dana. Tako velike rezerve valja, uz to, pouzdano čuvati i pravovremeno i efikasno dopreмати neposredno u borbene jedinice.

Kratkotrajan, intenzivno vođen rat zahtevaće i povećan broj vojnih bolnica i ostalih sanitetskih ustanova. Računa se da se u tom važnom i obimnom zadatku američke snage u Evropi ne mogu oslo-

niti na bolnice ostalih članica NATO, i to iz dva osnovna razloga: prvo, one će opsluživati vlastite oružane snage i, drugo, metodi pružanja medicinskih usluga u evropskim članicama NATO razlikuju se od američkih.

Sovjetski autor ne daje analizu američke teorije »kratkotrajnog rata«, već informaciju, ostavljajući čitaocima da sami zaključuju o mogućnostima i dilemama takvog rata. Međutim, poznato je da Sovjetski Savez raspolaže respektivnim oklopnomehanizovanim snagama na evropskom ratištu koje imaju odlučujuću ulogu u pomenutoj teoriji, ali se autor uzdržava od razmatranja njihove uloge, zadataka i načina upotrebe.

N. B. D.

Odbrana i bezbednost

Claude Lachaux (Klod Lašo), član administrativnog saveta Fondacije za studiju nacionalne odbrane Francuske, u svom članku¹ raspravlja o pojmu odbrane, koja se proširuje na sve oblasti ljudske delatnosti. No, za njega je važnije da uspostavi koherentnost između ciljeva i sredstava raznovrsnih oblasti koje se integrišu u taj pojam od same diskusije o njemu. To ga je navelo da razmatra neka pitanja o međusobnim uticajima privrede i odbrane, na koja je ukazao i predsednik vlade Raymond Barre (Rajmon Bar), a koja su aktuelna u organizaciji odbrane Francuske.

Evolucija sadržaja pojma rata

Dok su do Napoleonovog doba ratovi vođeni malim armijama, u 19. i početkom 20. veka stvara se i primenjuje nova koncepcija, koncepcija totalnog rata. U prvom a naročito u drugom svetskom ratu svi privredni izvori i sve stanovništvo zaraćenih naroda bilo je, u stvari, mobilisano.

Istorija nam je poslednjih 30 godina donela nova saznanja. Od 1945. godine razvitak čovečanstva, kao rezultat onog što se obično naziva nuklearnim fenomenom, doprineo je da se veoma mnogo ublaži tradicionalna podela između ratnog i mirnodopskog stanja, i da se stvori neodređena situacija, označena kao »oružani mir«.

Danas se, usled ravnoteže nuklearnih snaga, koja je rezultat činjenice da dve velike sile raspolažu znatnim i podjednakim sredstvima za uništenje, još više udaljila opasnost nuklearnog samoubistva.

¹ Lachaux, Claude: *Odbrana i bezbednost* (Défense et sécurité), *Défense nationale*, maj 1977.

Nesumnjivo, bilo bi smelo na osnovu takve situacije zaključiti da je opasnost od atomskog rata zauvek otklonjena. Živimo, prema rečima Raymonda Arona (Rajmona Arona), u »neobičnom svetu« stvorenom »oružjem koje nema drugu funkciju nego da spreči svoju stvarnu upotrebu«, ali koje »ispunjava svoju funkciju samo u meri u kojoj postoji mogućnost za upotrebu«². Iz ovoga proizilazi pitanje: neće li vremenom biti potrebno da se pretnja, da bi bila uverljiva, jednog dana stvarno iskoristi?

Ali ako odbacimo teorijska umovanja čini se da nuklearna blokada na neki način podstiče druge oblike nasilja.

Vojni troškovi predstavljaju danas više od 60% celokupne svetske proizvodnje, stopa koja nije nikada dostignuta u prošlosti, a broj ratova nije bio nikada tako veliki kao u sadašnjoj epohi. Ali, svi su ti sukobi ostali subnuklearni, koristili su samo klasično oružje.

S druge strane, nedavna istorija je iznad svega pokazala da postoje drugi oblici sukoba, manje spektakularni, očito manje opasni, ali, isto tako, potpuno efikasni kao i oružani sukobi, a da zbog toga onaj koji ih izaziva nema iste nezgode. Pošto je upoznat »psihološki rat«, »rat na radio-talasima«, sve više se govori o »privrednom ratu«, »monetarnom ratu«, »petrolejskom ratu« i odnedavno »hrani kao sili«³.

Čak i onima koji su skloni da samo atomskom oružju priznaju istinsku vojnu efikasnost čini se »da se sukob, ako do njega dođe, neće odvijati na bojištu nego u drugim oblastima«.⁴

U delu posvećenom savremenim problemima nacionalne odbrane, profesor Raoul Girardet (Raul Žirarde) iznosi mišljenje da se odbrana postepeno »socijalizirala« i to u meri u kojoj se »despecijalizirala« i da »navika kojom se poslovi odbrane svode isključivo na aktivnosti oružanih snaga postoje svakim danom sve zastarelija«.⁵

Zbog toga se, ističe autor, može razumeti zašto se u Francuskoj, zemlji snažnih vojničkih tradicija, zakonodavac potrudio da pojam odbrane proširi i ne svede je samo na njene strogo vojne vidove.

² Raymond Aron: »Razmišljanje o ratu«, Klauzevic (Penser la guerre, Clausewitz), tom II, Planetarno doba (L'age planétaire) — Gallimard.

³ »Food power« (prev. autora).

⁴ Pierre M. Gallois: Rastanak s oružanim snagama (L'Adieu aux Armées), Albin Michel.

⁵ Raoul Girardet: Savremeni problemi nacionalne odbrane (Problèmes contemporains de défense nationale), Dallos.

Napori za uvođenje proširenog pojma odbrane u pozitivno pravo

Autor je mišljenja da je teško tačno utvrditi kada je nastao izraz »nacionalna odbrana«. U svakom slučaju, moralo je to biti mnogo pre prvog svetskog rata. Nalazi se u uvodu zakona vlade Pariske komune 1870. Taj izraz je ranije upotrebljen od reči »rat« iz više razloga.

Najpre iz psiholoških. U disertaciji povećanoj organizaciji nacionalne odbrane, profesor Bernard Chantenbout (Bernar Šantenbu) s humorom primećuje da su obveznice državne blagajne u prvom svetskom ratu nazvane »obveznicama nacionalne odbrane« jer je verovatno da bi se prodale u manjem broju ako bi se zvale »ratne obveznice«.⁶

Drugi razlozi su potpuno praktičnog karaktera. Pre prvog svetskog rata reč »rat« i reč »armija« odnosile su se jedino na kopnenu vojsku. Međutim, izraz »nacionalna odbrana« nametao se sasvim prirodno i bio usvojen da označi različite upravne organe stvorene dekretom iz 1906. i zakonom iz 1938. godine o opštoj organizaciji nacije u ratu. Isto se tako, prvi put 1932. godine, pojavio naziv »ministar nacionalne odbrane« kojim je zamenjen naziv »ministra rata«.

Ustav od 1946. izričito je stavljao u dužnost predsedniku ministarskog saveta »rukovođenje oružanim snagama« i »upotrebu nacionalne odbrane«. Ustav od 1958. godine utvrđuje da je predsednik Republike »komandant oružanih snaga«, a predsednik vlade »odgovoran za nacionalnu odbranu«.

Ta nejasnoća u vezi sa odgovornostima svedoči, smatra autor, o neodlučnosti zakonodavca i znak je dijarije u oblasti odbrane (jednovremena vlast dva politička subjekta — prim. S. J.). U meri u kojoj su oružane snage samo komponente nacionalne odbrane, stroga analiza teksta Ustava, koji je rezultat referenduma od 1958. godine, dopušta čak pomisao da je predsednik vlade dobio veća prava od predsednika Republike.

Uredba iz 1959. precizira: »Odbrambena politika se utvrđuje u ministarskom savetu« a »odluke iz oblasti opšteg rukovođenja odbrane usvajaju se u odboru za odbranu«. Te odredbe, ukratko, znače da je predsednik Republike vrhovni komandant.

Brojni tekstovi su uveliko dopunili Uredbu od 1959. godine. Uvedeni su novi pojmovi kao »civilna odbrana« ili »privredna odbrana«, čije se stvarno značenje teško razume. Svelo se na to da se

⁶ Bernard Chantenbout: Opšta organizacija nacionalne odbrane u Francuskoj posle drugog svetskog rata (L'organisation générale de la défense nationale en France depuis la fin de la seconde guerre mondiale), Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence.

pod opštim imenom »civilne odbrane« obuhvate jasno definisani i individualizirani zadaci, kao što su održavanje reda i civilna zaštita. »Privredna odbrana« mogla bi pak opstati jedino ako se shvati kao mobilizacija privrednih bogatstava za rat, a to bi zahtevalo da se prethodno utvrdi ne samo karakter sukoba s kojim bi se suočila nacija nego i njegovo trajanje. Međutim, to je teško utvrditi ako se ima na umu i neizvesnost mogućih pretnji i kapitalna važnost koja se pridaje nuklearnom odvraćanju u strategijskim hipotezama.

Proširen pojam odbrane je možda logično opravdan, ali je praktično neiskoristiv

Autor dalje iznosi nekoliko novijih pokušaja da se proširenom pojmu odbrane ukaže poverenje.

Prva škola — najekstremnija — zalaže se za potpuno »civilizovanje« odbrane. Neki smatraju da je odbrana posao civila, pošto nju čini sve ono što nacija može učiniti u mirnodopskom periodu a da ne dođe do rata. Neko bi, isto tako, mogao braniti ideju da bi se najbolja odbrana sastojala u tome da se naprosto ukinu sve armije. Ovo bi se moglo shvatiti samo ako se uloga vojnih snaga i sredstava posmatra isključivo kao uloga odbrambenog instrumenta. Međutim, te snage i sredstva su i integralni deo moći države, isto kao privredne i kulturne snage i sredstva, pa mogu, isto tako, za odgovarajuće stanovništvo imati nezanemarljiv psihološki značaj, i to u meri u kojoj doprinose da se stekne »osećanje bezbednosti«. Uz to, nikada ne treba gubiti iz vida da je armija uvek imala i druge funkcije a ne samo vojne, posebno u društvenoj sferi. Čak i pod pretpostavkom da sve spoljne pretnje iščeznu, armija neće ipak nestati. U tom smislu može se reći da je antimilitarizam nemoguć.

Druga škola ponovo otkriva i pokušava da oživi stare teorije, nastale znatno pre nuklearne ere. Ona ne odriče da su neki ratovi krvavi sukobi oružanih snaga, a da se drugi mogu voditi samo svim snagama i sredstvima nacije. Ali, ona smatra da je tradicionalna tipologija — klasičan rat, nuklearan rat, revolucionaran rat — nepotpuna i da ovome treba dodati druge oblike nasilja koji su u stanju da poremete odnose između država.

Pristalice te škole žele da ponovo aktueliziraju teoriju Lidela Harta o indirektnim strategijama. Postupajući tako, oni uspevaju, sasvim prirodno, da izokrenu čuvenu misao Klauzevicevu.

Ali, zar se time što se želi proširiti pojam odbrane ne dolazi neosetno do njenog proširenja na sve vidove nacionalne politike? Na

kraju, taj bi pojam u zemlji kakva je Francuska morao logično dovesti do pretvaranja saveta za planiranje u savete za odbranu i obratno, što bi bez ozbiljnih razloga stvorilo neku vrstu kompleksa opsade, sličnu kolektivnoj psihozi stanovništva opsednutog grada. Ovde odgovara misao: »Ako se nacionalna odbrana nalazi svuda, postoji opasnost da je ne bude nigde«.

Koherentnost vojne politike sa drugim vidovima politike

Nacionalna odbrana primenjena u praksi ne razlikuje se od nacionalne politike, uzete u celini, u onom stepenu kome je prva obaveza države da osigura bezbednost nacije.

To govori da je po svoj prilici korisnije, ako se želi osigurati istinska bezbednost, stalno postavljati pitanja o koherentnosti i kompatibilnosti između vojne politike i drugih oblika politike, zadržavajući svakoj njenu vlastitu osobenost, nego nastojati da se uzalud postavljaju vojni zahtevi drugim oblastima nacionalnog života.

Taj problem koherentnosti se postavlja svim vidovima državne uprave.

Tako je ministar zdravlja mogao nedavno napisati da »povećanje broja neprilagođenih, siromašnih, isključenih iz društva ozbiljno škodi odbrani, jer smanjuje potencijalnu sposobnost nacionalne zajednice«.

Isto tako, koherentnost sa spoljnom politikom je posve bitna. Dovoljno je podsetiti se i zažaliti što je u periodu pre 1940. godine bilo vrlo malo odgovornih funkcionera koji su se zapitali: da li je vojna odluka o Mažinovljevoj liniji u skladu sa odlukom na diplomatskom polju o savezu između Francuske i zemalja istočno od Nemačke?

Što se tiče ekonomske politike, ekspanzija u privredi, koja je zahvatila svet poslednjih 30 godina, uzrok je što nisu donete određene odluke. Ali, ako bi se njihova brzina donošenja trajno usporila, privrede na Zapadu bi bile prisiljene da se obrate novim naukama, premda će se običaji i ponašanja sporo menjati.

Maksimalno izdvajanje nacionalnog bogatstva za potrebe armije

Prvo pitanje u vezi s ovim moglo bi se formulisati: »Koliki je maksimalan deo nacionalnog bogatstva koji jedna zemlja u određenom periodu može upotrebiti za svoju odbranu a da ipak ne uspori ekspanziju svoje privrede, a samim tim i odbrambeni napor na duži rok?«

Da se odgovori na to pitanje, teorije su od male pomoći, a ekonomistijska istraživanja često nisu dovoljna.

Na osnovu nekih proučavanja o uzrocima francuskog privrednog rasta, proizilazi da vojni izdaci, posmatrani u dužem periodu, imaju na njega zanemarljiv uticaj.

Sigurno je, pak, da u kratkom vremenskom razdoblju promene u veličini vojnih izdataka mogu imati osetne reperkusije na privrednu aktivnost. Ali, te se posledice, jasno, veoma razlikuju, i to prema tome da li u zemlji vlada puna zaposlenost ili je obratno. Najnovije studije mogle su utvrditi da je u više zemalja Zapada, u periodu kada je došlo do ponovnog naoružavanja kao posledice rata u Koreji, povećanje dela nacionalnog proizvoda izdvojenog za vojne izdatke pratila smanjena stopa privrednog rasta.

I obratno, pod Hitlerovim režimom, spektakularan polet nemačke privrede mogao se ostvariti zahvaljujući programu naoružavanja.

Ma kako bile dobre, te bi studije trebalo dopuniti upoređenjima zasnovanim na podacima dobijenim od drugih država kako bi se pokazalo u kojoj je meri različno kretanje stopa privrednog rasta zavisno od veličine vojnih izdataka. U tom pogledu može se postaviti pitanje: da li se mnogo veća privredna ekspanzija evropskih država i Japana od ekspanzije SAD posle drugog svetskog rata ne može dobrim delom pripisati činjenici što su Evropljani, naročito Japan, trošili za svoju odbranu mnogo manje nego Amerikanci?

Isto tako, u trenutku kada se jednom delu privrede može pomoći povećanom potražnjom naoružanja i opreme iz drugih država, trebalo bi savesno proučiti do kojeg stepena naoružavanje drugih ne nosi u sebi ekonomski ali i stratezijski rizik suviše velike zavisnosti od inostranstva. Jer, trgovinski zahtevi mogu doći u sukob sa zahtevima bezbednosti.

U Francuskoj je obrazovan nuklearni politički savet radi regulisanja sporova te vrste u tom osobito osetljivom domenu. Ipak, političkim organima uvek ostaje da reše glavnu teškoću: koji deo nacionalnog bogatstva treba odobriti oružanim snagama pošto on nije nikada sigurno određen već je rezultat ocene suparničkih zahteva koji su svi opravdani. Ta ocena je utoliko teža što, suprotno civilnim potrebama koje mogu biti dosta lako »objektivizirane«, iskazivanje vojnih potreba uvek ima u sebi velikim delom elemente približnih procena, jer ne postoji, kako kaže autor, naučni instrument za kvantificiranje pretnji. U tom pogledu politički organi, koji ne raspolažu odgovarajućim sredstvima analize uvek su u položaju slabijeg u odnosu na generalštabove koji prirodno teže bilo da se »pokriju«, povećava-

jući prekomerno svoje potrebe (čini se da je to bio slučaj u SAD za vreme vlade Kenedija kada su traženi krediti za rakete) ili, obratno, da ih smanjuju da bi uživali blagonaklonost vlada preterano zanetih pacifizmom, kakav je bio slučaj sa Francuskom u godinama pred poraz 1940. godine.

Produktivnost vojnih izdataka

Na ovo pitanje posebno je ukazao predsednik francuske vlade jer svi vojni izdaci nemaju isti uticaj na privredni rast. Neki dovode do produktivnosti koja je, iako teško procenjiva, dosta velika. Zbog toga bi bilo korisno da se priđe temeljitoj studiji koristi koje su imali sektori nuklearne energije, elektronike, vazduhoplovstva i aeronautike od vojnih ulaganja u njih.

Uopšte uzev, smatra autor da je podela vojnog budžeta između izdataka za istraživanje i razvoj i izdataka za funkcionisanje oružanih snaga bar toliko značajna, sa gledišta uticaja te podele na privredu, koliko i procentualan odnos između ukupnog iznosa vojnog budžeta i nacionalnog bruto-produkta.

U stvari, veliki deo privrednog rasta može se pripisati tehničkom progresu. Što se pak tiče Francuske, izgleda da su vojni krediti za istraživanje i razvoj delotvorno delovali na francuski privredni rast šezdesetih godina. Čini se da pravi kontakt između vojnika i ekonomista u tom pogledu, bar u Francuskoj, nije uspostavljen.

Budžetska i globalna vrednost

Problem vojne službe je tipičan primer onih problema koji nisu nikada bili predmet celovitog prilaza. Izbor između armije čiji se pripadnici dobijaju sklapanjem ugovora o služenju i armije zasnovane na opštoj vojnoj obavezi ili između armije profesionalaca i armije amatera, autor svodi na sledeći zaključak: profesionalna armija bila bi skuplja od armije obveznika. Ta tvrdnja, prema autoru, samo je tačna kada se razmatra sa tačke budžetske vrednosti. Ako se rasuđuje imajući na umu globalnu vrednost koju određeni tip armije ima za zajednicu, zaključak ne bi više bio sigurno isti. Istina je da se u sadašnjoj situaciji može smatrati da vojnik manje košta od nezaposlenog. Obratno, kada vlada puna zaposlenost, svaki obveznik je radnik izvучen iz proizvodnog procesa. Čak ako je njegova budžetska

cena relativno visoka, propuštena ekonomska dobit, imajući u vidu proizvodnju, nije nešto na šta se ne treba obazirati. Sve je u tome da se zna: da li je propuštena dobit veća ili manja od budžetskih izdataka za obveznika.

Neko će možda smatrati da ne treba žaliti nedostatak takve studije budući da perspektiva povratka na punu zaposlenost nije na pomolu i što načelo opšte vojne obaveze skoro jednodušno brane političari na vlasti i javno mnjenje, i to takvom jednodušnošću o kojoj bi morali sanjati oni koji žele i skromnije idejno jedinstvo. Ekonomist, obratno, s punim pravom može žaliti takav propust.

Uopšte uzev, može se smatrati, zaključuje K. Lachaux, da bi napuštanje čisto budžetskog načina posmatranja bilo olakšano ako bi se vojno programiranje čvršće nego do sada povezalo sa civilnim.

S. J.

Military Review

Stručni časopis Kopnene vojske SAD, pored svojih stalnih rubrika (forum čitalaca, kratki prikazi članaka iz drugih vojnih časopisa, kratke vojne beleške, pregledi i prikazi knjiga sa vojnom problematikom) donosi i ove članke.

a) U broju 11 (novembar) 1976:

NATO — pogled sa Istoka (istočno gledište) — major Geoffrey H. KLEB, SAD,

Vazdušnodesantna mistika — major u penziji James K. McCOLLUM, SAD, Japanski bezbednosni interesi u Koreji — Nathan WHITE, SAD,

Geneza bojnog polja — major George M. HALL, SAD,

Strategija za trajni mir — potpukovnik Harold V. ELY, SAD,

Sovjetska protivtenkovska debata (članak preuzet iz britanskog časopisa SURVIVAL) — Phillip A. KARBBER, SAD,

Komandant i vođa: Oficir KoV kao meritokrat — Dennis E. SHOWALTER;

b) U broju 12 (decembar) 1976:

Nove »nuklearne opcije« u vojnoj strategiji — major Donald A. MAHLEY, SAD,

Služenje narodu — potreba za vojnom silom — general u penziji Fred C. WEYAND i potpukovnik Harry G. Summers Junior, SAD,

Civilni poslovi: stil civilnog rata — kapetan James T. Currie, SAD,

Vazdušni desant mostobran Bukrin — izveštaj o sovjetskoj vazdušnodesant-

noj operaciji Dnjepar — Graham H. Turbiville Junior, SAD,

Predlog za zvučne odluke: ispravka komandantske procene — pukovnik William S. HOLLIS, SAD,

NATO mora da se standardizuje — major u penziji Patrick WALL, V. Britanija;

c) U broju 1 (januar) 1977:

Sudelovanje seljaka u revoluciji Severnog Vijetnama — Roger DARLING, SAD,

Sovjetska vazдушna pokretljivost: pregled — major David A. BRAMLETT, SAD,

Sovjetske kopnene snage i konvencionalni model operacija (članak preuzet iz britanskog časopisa RUSI Journal) — John Erickson, V. Britanija,

Austrijska odbrana u stanju promene — Dennis CHAPLIN, V. Britanija,

Gerilska politika u Argentini (članak preuzet i skraćen iz britanskog časopisa British Army Review) — Peter JANKE, V. Britanija,

Vojna umetnost i nauka: ima li mesto pod suncem za to? — brigadni general Edward B. ATKENSON, SAD,

Vojno rukovođenje u Narodnoj Republici Kini — major Karl P. PIOTROWSKI, SAD;

d) U broju 2 (februar) 1977:

Strategijske implikacije moskovskog koncepta za kolektivnu bezbednost u Aziji — potpukovnik Alfred BIEGEL, SAD,

Sukob od svetskog značaja: poreklo hladnog rata — poručnik Keith A. DUNN, SAD,

Francuska odbrambena politika (preuzeto iz The French Embassy Press

and Information Service — članak predstavlja sliže Izveštaja o programu vojne potrošnje i opreme za francuske oružane snage u periodu od 1977. do 1982. godine),

Smanjenje snaga i balans sila u Evropi: neutralno gledište — potpukovnik Ernest F. KOENIG, Austrija;

c) U broju 3 (mart) 1977:

Krstareći projektili zemaljske artiljerije — major Loren G. LUNDQUIST, SAD,

Studija o restrukturiranju divizije: teška divizija — pukovnik John W. FOSS, pukovnik Donald S. PIHL i potpukovnik Thomas E. FITZGERALD, SAD,

Da li je NATO još uvek potreban (preuzeto iz NATO Review, Belgija, avgust 1976. godine) — Joseph GODSON, V. Britanija,

Mogući putevi vojnog sukoba između SSSR i Narodne Republike Kine — Phillip A. PATERSEN, SAD,

Važnost padobranskih trupa — brigadir Maurice A. X. TUGWELL, V. Britanija,

Borbeno pravilo FM 100-5 Operatika: neka doktrinarna pitanja za KoV SAD — William S. LIND, SAD,

Borbeno pravilo FM 100-5 Operatika — prikaz — brigadni general Dan G. LOOMIS, Kanada,

Britanske strategijske nuklearne snage (članak preuzet iz kanadskog časopisa Canadian Defence Quarterly) — Alasdair MacLAREN, Kanada,

Vojna neravnoteža: sovjetska vojna ekspanzija za vreme ere detanta — major Tyrus W. Cobb, SAD;

f) U broju 4 (april) 1977:

Oklop i pešadija u Izraelu — Jac WELLER, SAD,

Uloga i mesto komandanta — potpukovnik Kenneth F. A. OPENCHOWSKI, SAD,

Korisnost američkih vojnih baza u Španiji i Portugaliji — Stephen S. KAPLAN, SAD,

Problemi komandovanja: Kornvol (Cornwallis), partizani i milicija 1780. godine — potpukovnik Louis D. F. FRASCHE, SAD,

Obrana Japana: izvod iz Belog papira agencije za odbranu za 1976. godinu — pukovnik Sidney KLEIN, SAD,

Fleksibilni nacionalni interesi i američka spoljna politika — Alwyn H. KING, SAD;

g) U broju 5 (maj) 1977:

Promene u savremenom terorizmu — major John D. ELLIOTT, SAD,
Pripreme za pogrešni rat? — potpukovnik Donald B. VOUGHT, SAD,
Odnosi Japan — SAD — pukovnik Wilfred L. EBEL, SAD,

Kina razvija zahteve za nacionalnu bezbednost (članak preuzet iz švajcarskog časopisa International Defence Review) — R.D.M. FURLONG,

Efektivna upotreba rezervnih komponenti — kapetan John T. FISHEL, SAD,

Vojnik i civilni nemiri — potpukovnik Lewis L. Zickel, SAD;

Tajland i stvarnost Jugoistočne Azije — major John B. HASEMAN, SAD,

h) U broju 6 (juni) 1977:

Mogu li pregovori o zajedničkom smanjenju snaga uspeti pod sadašnjim restrikcijama — pukovnik Lawrence R. TASSIE, SAD,

Podugovarači — indirektna strategija Sovjetskog Saveza u »Trećem svetu« — Dennis Chaplin, V. Britanija,

Kineski petrolejski izgledi (preuzeto iz časopisa Asia Affairs) — Bruce J. Esposito, SAD,

Obaveštajni podaci iz svih izvora: množilac borbene snage — major James L. MINETREE III, SAD,

Merenje obuke jedinica: osposobljenost — pukovnik u penziji Irvin HEYMONT, SAD,

Implikacije promene snaga na zapadnoj hemisferi — potpukovnik Charles H. Gregor Junior, SAD,

Kavkaz — 76 — Thomas M. SALISBURY III, SAD,

Jugoslovenska odbrana: logika politike — Axel HÖRHÄNGER članak preuzet iz švajcarskog časopisa International Defense Review),

Spekulacije na sovjetsku reakciju na američke krstareće projekte — pukovnik u penziji John C. SCHARFEN i Kristine S. WILCOX, SAD,

Sanitetsko obezbeđenje za strategiju kratkog rata — potpukovnik Craig H. LLEWELLYN, SAD,

Taktika tipa zadatak protiv taktike tipa naredenje — potpukovnik Walter von LOSSOW, SRN,

Evolucija i procena koncepta snaga — general-major Carlos de MEIRA MATOS, Brazil.

SURVIVAL

Međunarodni časopis za strategijska istraživanja u Londonu donosi ove članke:

a) U broju 1 (januar-februar) 1977:

Percepcija vojnih snaga i američka odbrambena politika — Edward N. LUTTWAK, SAD,

Proces koji se pojavljuje iz ograničenja naoružanja — G.I.A.D. DRAPER, V. Britanija,

Sovjetski Savez i protivkosmička odbrana — Lawrence FREEDMAN, V. Britanija,

Pomorska sila države — admiral S. G. Gorškov, SSSR,

U odeljku »Dokumentacija« pod nazivom STRATEGIJA NATO objavljeni su govori senatora Sam NUNN-a, SAD (održanog 11. IX 1976. god.), generala Alexander HAIG-a, SAD (13. X 1976. god.) i maršala Sir Michael CARVER-a, V. Britanija;

b) U broju 2 (mart-april) 1977:

Nova strategijska karta — Geoffrey KEMP, SAD,

Zašto nema kraja nuklearnim probama — Thomas A. HALSTED, SAD, Deset predloga (sugestija) za razumno uređenje (racionalizaciju) NATO — Robet W. KOMER, SAD,

Postavljanje prioriteta za američku spolnu politiku — Henry OWEN i Charles L. SCHULTZE, SAD,

U odeljku »dokumentacija« objavljeni su članci Sovjetske strategijske snage (pismo načelnika Združenog generalštaba OS SAD senatoru Proxmire-u) i Bliski istok (egipatsko-sirijski kominike i intervju, sa predsednikom Sadatom);

c) U broju 3 (maj-jun) 1977.

Italija, Evropa i bezbednost Zapada — Fabio BASAGNI i Gregory A. FLYNN, Francuska,

Strategijski nuklearni balans: nove mere — Fred A. Payne, SRN,

Nuklearna politika u Indiji — Frank T. J. Bray i Michael L. MOODIE, SAD,

Pregovori o SALT-u — Gerard C. SMITH, SAD,

U odeljku »dokumentacija« —

Novi odbrambeni program SAD — izjava Harold BROWN-a, SAD,

Evropa i kontrola naoružanja — govor Lorda Kenneth-a, V. Britanija,

Jugoslavija i nuklearno oružje — intervju sa generalom Kukočem,

Ograničavanje strategijskog naoružanja (konferencija za štampu predsednika SAD Kartera, 30. III 1977. godine i izjava sovjetskog ministra Gorškova, 31. III 1977. god.).

STRATEGIC REVIEW

Časopis Instituta za strategijska istraživanja SAD, u broju 1 (proleće) za 1977. godinu, donosi ove članke:

Uvodnik u vidu pisma — pismo penzionisanog generala Georga J. Keegan-a, Juniора, bivšeg komandanta RV SAD, prijatelju,

Dve doktrine rata — Clare Boothe Luce, SAD,

Impakt spoljne vojne trgovine (vojne prodaje inostranstvu) na bazi nacionalne industrije, — general F. Michael ROGERS, SAD,

Sinaj II: osvrtnje unazad — Waldo H. Dubberstein, SAD,

Kongres SAD i angolska kriza — Neil C. LIVINGSTONE i Manfred von NORDHEIM, SAD,

Jugoistočno krilo NATO — general u penziji Melvin ZAIS, SAD,

Program sovjetske civilne odbrane — major George KORLT, SAD,

Sovjetska vojno-operativna istraživanja: objekti i metodi — John Erickson, V. Britanija,
 Sovjetski vojni razvoji 1976 — Peter H. VIGER, V. Britanija,
 Obrazovanje i obuka oficira RV SSSR-a — potpukovnik Michael P. Murray, Jr., SAD.

nato review

Časopis informativne službe NATO pakta, u broju 3/77, donosi ove članke: Sastanak Severnoatlantskog saveta, London 10. i 11. maj 1977. god.,

Dalji mogući razvoj zapadne alijanse: relevantnost političkih faktora — ministar inostranih poslova Portugalije J. de Medeiros Ferreira,

Evropska inicijativa za saradnju u oblasti naoružanja — Luciano Radi, zamjenik ministra spoljnih poslova Italije.

défense nationale problèmes politiques économiques scientifiques militaires

Francuski časopis za političke, privredne, naučne i vojne probleme, objavljuje ove članke:

a) U svesci za avgust-septembar 1976:

Šarl de Gol (Charles de Gaulle) polaznik Visoke ratne škole, — general Boasje (de Boissier),

Metastrategija — Ksavije Salanten (Xavier Sallantin),

Teorija saznanja i strategija — Žan Pol Šarne (Jean-Paul Charnay),

Ratnik i krize — Moris Braku (Maurice Bracoud),

Italija u neusavršenom bipartizmu i suženoj demokratiji — Ženevjev Bib (Genevieve Bibes),

Da li je u toku nova sprega arapskih snaga? — Pjer Rondo (Pierre Rondot),
 O povoljnoj međusavezničkoj kooperaciji o pitanju naoružanja — Digaž Rulo (Dugage Roulleaux),

Izvoz američkog naoružanja: od porasta količine do političkih dilema — Pol Tiro (Paul Turot),

Politika i diplomatija: O nekim političkim i pravnim aspektima debate o odbrani — Žak Vernan (Jacques Vernant),

Privredne aktuelnosti: VII plan: njegove velike linije — Ž. Merigo (J. G. Merigot),

Nauka i tehnika: Pogon broda električnim mašinama — Mišel Amije (Michel Amiet),

U knjigama: Francuska i odbrana Evrope — Fransoa de Roz (François de Rose);

b) U svesci za oktobar 1976:

Doprinos Francuske razvoju stranih mornarica — F. de Larmina (F. de Larminat),

Da li put nafte može biti presečen? — A. Labrus (H. Labrousse),

Mehanizmi za primenu regrutovanja u Francuskoj 1976 — gen. Loaje (général Loyer),

Slobodno mišljenje: može li se ograničiti širenje nuklearnog naoružanja — Žan Klen (Jean Klein),

Za jednu novu strategiju u budućnosti: projekat Los Alamos — Mark Ženest (Marc Genest),

Za jedan nacionalni sistem telekomunikacija putem satelita — Alen Ditoa (Alain Duthoit),

Politika i diplomatija: Mediteran: evropske i svetske implikacije — Žak Vernan (Jacques Vernant),

Privredne aktuelnosti: VII plan: njegove snage i slabosti — J. G. Merigo (J. G. Merigot),

Nauka i tehnika: Nekonvencionalni brodovi visokih performansi — Žan Le Talek (Jean Le Tallec),

U knjigama: Vojna politika V republike — Lotar Rijel (Lothar Ruehl);

c) u svesci za novembar 1976:

Imati armiju koja će služiti ciljevima politike — gen. Iblo, (gen. Hublot),

Za jednu integraciju vojnih rashoda u ekonomskoj strategiji nacije — Žak Perže (Jacques Perget),

Koliko rubalja za odbranu? — X.X.X. Kontinuitet i neizvesnost svetske strategije Japana — Kristijan Sote (Christian Sautter),

Razmišljanje Libana o budućnosti (I deo) — Pjer Rondo (Pierre Rondot),

Čile: tri godine posle — Bernar Lafit (Bernard Laffitte),

Politika i diplomatija: O tome šta bi se moglo promeniti — Žak Vernan (Jacques Vernant),

Privredne aktuelnosti: Plan »Barre: — J. G. Merigo (J. G. Mériqot),

Nauka i tehnika: Informatika u Japanu — D. Ševinjar (D. Chevnard),

U knjigama: Godina u kojoj je svet drhtao 1947 — Alben Mišel (Albin Michel);

d) U svesci za decembar 1976:

Budžetski principi: osnove i evolucija — J. F. Barba (J. F. Barba),

Problematika vojne sociologije — Fransoa Vejeskaze (Francois Vieillescazes),

Savezna Republika Nemačka posle izbora 3. X 1976 — Anri Menidje (Henri Menudier),

Indija 1975—76: dvosmislenost jednog »urgentnog« stanja — Violet Graf (Violette Graff),

Razmišljanje Libana o budućnosti (II deo) — Pjer Rondo (Pierre Rondot),

Pokret arapskih nacionalista i njihove manifestacije u arapskom svetu danas — Filip Rondo (Philippe Rondot),

*Sadašnjost i budućnost o pitanju za-
duživanja Trećeg sveta — Pol Tiro (Paul Turot),*

Politika i međunarodni odnosi u knjigama: Od nezavisnosti do solidarnosti i kooperacije — Bernar Gijere (Bernard Guillerez),

Međuzavisnost i balkanizacija — Žak Vernan (Jacques Vernant),

Privredne aktuelnosti: Trgovina, ne omiljena ... — J. G. Merigo (J. G. Mériqot),

Nauka i tehnika: Turboreaktori: visoke temperature ispred turbine — Žan Furne (Jean Fournet),

U knjigama: Nauka i vojska — Žorž Menaem (Georges Menahem).

STRATEGIE

Organ Francuskog instituta za strate-
gijska istraživanja, u broju za april-
maj-juni 1976 (specijalni broj) obja-
vljuje članke iz oblasti evropske po-
morske politike:

a) *Francuski slučaj:* Pomorski iz-
vori; Problemi bezbednosti i pomor-
sko pravo; Industrijska politika —
Tjeri Marten (Thierry Martin),

b) *More i Evropa:* — Tjeri Marten
(Thierry Martin).

U broju za juli-avgust-septembar
1976. objavljuje članke:

a) *Jedna nova svetska konstelacija —*
Mišel Garde (Michel Garder),

b) *Kopnena nuklearna bitka — Mark*
Ženest (Marc Geneste).

Europäische Wehrkunde

Časopis za vojna pitanja, organ Ud-
ruženja za vojnu nauku SR Nemačke
donosi ove članke:

a) U broju 10 (za septembar) 1976:
*Od kontinentalne armije do supersile:
200 godina u odbrani slobode — Tre-
ver N. Dupny, rezervni pukovnik ar-
mije SAD,*

Ojačanje snaga NATO u Evropi —
Hans Hinrichs,

*Da li stanje ako nema rata obezbeđu-
je mir? — Horst Prayon,*

*Koncepcija i upotreba jedinica teri-
torijalne odbrane — radna grupa u
GS KoV SR Nemačke,*

Zaštita objekata — Gerd Stolz,

*Vojnici i studiranje na visokim škola-
ma — dr Dietrich Genschel, pukov-*

nik, rukovodilac odeljka za student-ska pitanja Visoke škole Bundesvera u Hamburgu,

Studij ekonomskih i organizacionih nauka na Visokoj školi Bundesvera u Hamburgu — poručnik fregate Wolfram Kühn i dr.,

Vazdušnodesantne jedinice SAD — Hartmut Schauer,

Vojnici porotnici u NDR — ideološki zadaci — Walter Rehm,

Gurka u britanskoj armiji — Norman L. Dedd;

Pregled aktuelnosti:

Kadrovske promene u Bundesveru do 1. 10. 1976. — Taktička vežba »Veliki medved«; Danska: Plata vojnim obveznicima — Beleške o britanskoj odbrani; Francuska: Doktrina odbrane. Premeštanje 4 artiljerijska puka; Jordan: Kupovina naoružanja; Mali: Sovjetska vojna pomoć; Gana: Sveafrički odbrambeni sistem; Angola: Kubanska pomoć; Mozambik: Borba protiv Rodezije; SSSR: Sovjetska flota u Pacifiku; Rumunija: Revolucionarni humanizam. Prava čoveka u ratu; ANZUS: Jačanje pakta — Kolektivna bezbednost u Aziji.

b) U broju 11 (za novembar) 1976:

Planiranje odbrane NATO prema sistemu ciklusa — Jürg von Kalckreuth, rezervni general-major,

Problemi američke bezbednosne politike u Severoistočnoj Aziji — Lot-har Ulrich,

Mogućnosti i posledice tehničkih novina za vođenje pomorskog rata — Hubert Feigl,

Komunistička interpretacija manevara oba pakta — dr Gerhard Baumann, *Elektronska obrada podataka kao pomoćno sredstvo za komandovanje u KoV* — Alfred Plienegger, major,

Mogućnosti i granice komandovanja putem direktivne taktike u naše vreme — Olaf Preuschoff, kapetan boj-nog broda,

Religija i ideologija — Winno von Löwenstern, potpukovnik u penziji;

Pregled aktuelnosti:

Kadrovske promene u Bundesveru do 1. 10. 1976 (nastavak). Nova struktura KoV. Mornarica: Novi sistem naoružanja. Poljska haubica 70. Socijalna zaštita vojnih obveznika. Podaci iz ankete o ulozi Bundesvera; Danska: Za-

brinutost zbog sovjetske aktivnosti. Embargo za južnu Afriku; Francuska: Vojni budžet za 1977. Snage RM. Škole za ženski vojni personal. Rakete za Egipat. Top 20 mm. Protivavionski top 30 mm. Novi uređaj za osmatranje noću; Turska: Sopstvena proizvodnja aviona; SAD: Zavisnost od uvoza nafte. Odobrena pomoć stranim zemljama. Usvojen vojni budžet. Stratezijska vazduhoplovna komanda; Varšavski pakt: Ojačanje trupa. Napad na Bundesver. Vežbe borbenih jedinica; Poljska: Osposobljavanje za odbranu pred reformom. Protest protiv izveštavanja o manevru; SSSR: Brežnjev o bezbednosno-političkim pitanjima; Albanija: Antisovjetska polemika; Sudan; Sporazum sa Egiptom o odbrani; Beleške iz Azije; Indija: Autarihija u atomskim projektima. Razmena poslanika s Kinom; Kina: Svetski rat je neizbežan. Vojni potencijali.

c) U broju 12 za decembar 1976:

Vojno-politička situacija na kraju godine — dr Gerhard Baumann,

Građanski rat u Libanu — dr Heinrich Zader, Tel Aviv,

Bundesver i tradicija — Razmišljanja o tobožnjoj krizi komandovanja — Hans Heinrichs,

Duhovni i moralni aspekti odbrane — dr Alexander Böker,

Značaj Šlezvig-Holštajna na severnom krilu NATO-a — Gerd Stolz,

Kritičko-dijalektičke društvene nauke u novoj koncepciji obrazovanja i vaspitanja — Heinrich Meise,

Bundesver i psihologija — Kongres psihologa — Walter Deinzer,

Saveznici u drugom svetskom ratu — viđenje De Gola (I) — dr fil. Ulrich Marwedel.

Pregled aktuelnosti:

Francuska: 10.000 vojnika manje u SR Nemačkoj. Vojna škola St.-Cyr — Trgovina oružjem u svetu — Beleške o britanskoj odbrani; SSSR: Rukovođenje u vojsci s gledišta Francuske; Poljska: Oružane snage; Jugoslavija: Oslanjanje samo na sopstvene snage. Primarni značaj civilne zaštite. Pomorski odbrambeni sistem. Nesvrstanost i odbrana; Švedska: Procena situacije na dalekom severu. Plan razvoja oružanih snaga; Finska: Nabavka britanskih aviona — Beleške iz Azije.

Austrijski vojni časopis donosi ove članke:

a) U broju 6 za novembar/decembar 1976.

Razvoj situacije u Evropi sa stanovišta malih evropskih država — Gustav Däniker, Švajcarska,

Strategijska uloga oružanih snaga Austrije — Erich Eder,

Manevar Bundesvera »Veliki medved« (»Grosser Bär«) — Josef Marolz,

Teritorijalna odbrana, prikazana na primeru nekih evropskih zemalja — Heinz Magenheimer,

»Štit 76: (»Schild 76«). Manevar Varšavskog pakta,

Mala neutralna država i strategija (IV). »Strategija mira« kao mogućnost male neutralne države — Gerhard Heinzl,

Doprinos oružanih snaga razvoju Latinske Amerike — Werner Rockstroch, SR Nemačka,

Međunarodne novosti — pukovnik Franz Freistetter,

Novine u vojnom zakonodavstvu u 1976. godini. Novine Zakona o platom vojnih lica i Zakona o oružanim snagama — Gerhard Rauter.

Pregled aktuelnosti:

Jesenji manevar NATO; Naoružanje zemalja Persijskog zaliva; NR Kina: Oružane snage i naoružanje; Jugoslavija: Manevar »Golija 76«; SRN: Sindikat i Bundesver; Novo naoružanje KoV 80. godina; NDR: Vojno vaspitanje; Finska: Sovjetske pozicije i neutralnost Finske; Francuska: Oružane snage i javno mnjenje — O daljem razvoju lovačkog aviona Mirage F-1; Izrael: Oružane snage — Jesenji manevar; Italija: Seminar o politici i strategiji; Poljska: Oružane snage i obuka; Švajcarska: Sistem nabavke

naoružanja — Švajcarska industrija naoružanja; SSSR: Izgradnja nosača aviona — Povećan značaj civilne zaštite; SAD: Dosad najveći budžet za odbranu — Upotreba nuklearnog oružja;

b) U broju 1 za januar/februar 1977:

Problemi evropske bezbednosti — Wilhelm Kuntner,

Sovjetske trupe stacionirane u srednjoj Evropi — Hans-Christian Pilster, SRN,

Uloga oružanih snaga u savremenom svetu — Dmitri Wolkogonov, Moskva, Atomsko naoružanje i SALT,

Mere za stvaranje poverenja: Instrument politike bezbednosti — Heinz Vetschera,

Jugoistočna Azija u postvijetnamskom periodu — Aloysius Guarghias,

Teritorijalna odbrana, prikazana na primeru nekih evropskih zemalja (II) — Heinz Magenheimer,

Da li je to alternativa SR Nemačke za strategiju NATO? Razmišljanja o vojnostrategijskoj koncepciji »evropske zajednice« — Wolf-Dietrich Toop, SRN;

Iz vojne politike:

Prilozi u opštoj odbrani zemlje — Austrijsko udruženje za odbranu zemlje.

Opšti pregled:

Konfliktne zone u Africi; Izrael: Vazduhoplovna industrija; SAD: O reorganizaciji oružanih snaga; SRN: O politici, strategiji i naoružanju SSRR. O prenaoružanju RV SRN; NR Kina: Neutralne zemlje i odbrana; NDR: Pohvaljivanje i kažnjavanje u Nacionalnoj narodnoj armiji; Finska: O bezbednosnoj i odbrambenoj politici; Francuska: Budžet za odbranu i politika naoružanja; Izrael: Mobilizacijska vežba rezervista; Jugoslavija: Luke i njihovo korišćenje; Liban: Druga sirijska ofanziva; Švedska: Naoružanje u svetu od 1945; SSSR: O značaju tenkovskog naoružanja. Iz oblasti naoružanja. Pitanje discipline u oružanim snagama; Čehoslovačka: Zaštita od požara u oružanim snagama; SAD: Isprobavanje borbenog aviona A-10; NATO: Manevar »Bonded Item 76«. Pojačanje američkih vazduhoplovnih snaga u Evropi;

c) U broju 2 za mart/april 1977:

Problemi odbrane srednje Evrope — Eberhard Wagemann, SRN,
Aktuelna privredna pitanja odbrane zemlje — Otto Wanke,
Konfrontacije — konflikti — ratovi — Franz Freistetter,
Komunizam i zemlje u razvoju. Sovjetski i kineski privredni model — Ernest König,
Metode procene položaja — Josef Marolz,
Radar — juče, danas, sutra — Franz Rohr,
Oružane snage i subverzija — Heinz Kozak;

Opšti pregled:

O stratejskom položaju Austrije — Manevar u jesen 1976; SAD: Propisi i vojna doktrina; SRN: O novoj strukturi KoV. Isporuka FIAK-tenka GEPARD. Stanje civilne odbrane; NDR: Vojna pomoć za »Treći svet«. »Poziv na mir pretvara se u materijalnu moć«; Francuska: Francuski sistem popune. Organizacija i naoružanje KoV i RV; Izrael: Veliki manevar na Sinaju. Atomski potencijal; Švajcarska: Naoružanje i planiranje naoružanja. Koordinacija sanitetske službe i civilne zaštite. Obuka u tenkovskim jedinicama. Starosni problem u Armiji; SSSR: O ratnoj i vojnoj doktrini; SAD: Stacioniranje trupa u inostranstvu. Proizvodnja tenkova; SAD/SRN: Kominike o nemačko-američkoj standardizaciji tenkova; SAD/SSSR: O atomskom naoružanju — NATO: Novi sistem za uzbunjivanje iz vazduha F-16. Proba. Proizvodnja.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Grčki Opštevojni pregled donosi ove članke:

a) U broju 12 (decembar) 1976:

Hitler preduzima napad prema Severu (prema Norveškoj i Danskoj) — general-potpukovnik N. PAPARODU,

O sovjetskoj strategiji — general-potpukovnik Ahilleas TAGARIS,
Kosmogonijski mehanizmi u vasioni — potpukovnik Stavros KACIJANIS,
Kratka procena mogućnosti sovjetskih oružanih snaga — major Teodoros JANUCU,
Istorijski osvrt od pokretanja časopisa »Opštevojni pregled« — S. TOMOPULU;

b) U broju 1 (januar) 1977:

Cirkus Winggeit — general-potpukovnik Nik PAPARODU,
O sovjetskoj strategiji (nastavak iz prethodnog broja) A. TAGARIS,
Naše doba i religiozno osećanje — arhimandrit Stef. SAHPOLIDIS,
Veliki svet mikroorganizama — potpukovnik Stavros KACIJANIS,
Komanda — rukovodstvo — organizacijska sposobnost — major Teodoros GULAS,
Grci i Turci (komparativni istorijski pregled razvitka dvaju naroda — u nastavcima) — komandant divizije Napoleon DOKANARIS;

c) U broju 2 (februar) 1977:

Propast imperije Musolinija u Istočnoj Africi i operacija — kažnjavanje (osveta Hitlera protiv Jugoslavije) — general-potpukovnik Nik PAPARODU,
Osnovi tehnologije pamučnih predmeta vojne opreme — potpukovnik Tem MIHELIS,
Vrline i mogućnosti današnje grčke omladine i kako ih na najbolji način vrednovati u armiji (ispiti iz 1976.) — majr Hr. FARANDU,
Grci i Turci (nastavak iz prethodnog broja) N. DOKANARIS;

d) U broju 3 (mart) 1977:

Psihološki rat — general-major Evstr. EMIRZAS,
Pamćenje i nervni sistem — brigadir Georgios KASTANAS,
Novo rešenje problema energije, nezavisno od poznatih goriva — pukovnik Kon. SPAGADORU,
Jedan mit o tenku ili jedna optička zabluđa o projektilu — potpukovnik Nik MOKU,
Vrline i mogućnosti današnje Grčke omladine i kako ih na najbolji način vrednovati u armiji — potpukovnik Nik. DIMULIS,

Hirurgija u ratu za vreme borbenih dejstava na Kipru — potpukovnik Kon. ROSIS,
Grci i Turci (poslednji nastavak) — N. DOKANARIS;

e) U broju 4 (april) 1977:

Munjeviti rat — general-potpukovnik Nik. PAPARODU,

Opasnosti po mir. Rivalstvo između imperijalističkih sila i njihovo potiranje — general-potpukovnik Joan. POLITAKU,

Društveni sistemi — general-potpukovnik Ev. EMIRZAS,

Turska — potpukovnik Geor. CUMIS,
Atlantska strategija i nova dimenzija na moru — major Teod. JANUCU;

f) U broju 5 (maj) 1977:

Munjeviti rat (nastavak iz prošlog broja) — N. PAPARODU,

Pokretna snaga savezničke komande u Evropi — brigadir Vasilios MIHU,

Vrline i mogućnosti današnje grčke omladine i kako ih na najbolji način vrednovati u armiji — potpukovnik Joan BITU,

Napad »Entebe« — potpukovnik Evag. CAKIRAKIS,

O birokratiji — potpukovnik Mih. TAMIOLAKIS,

g) U broju 6 (jun) 1977:

Munjeviti rat (nastavak iz prethodnog broja) — N. PAPARODU,

Rat pod zemljom (ratna geologija) — general-potpukovnik Ah. TAGARIS,

Marksizam — evrokomunizam — general-potpukovnik Evstr. EMIRZAS,

**Mišljenja o postojanju života u vasi-
oni** — brigadir Geor. SURAI,

Vrline i mogućnosti današnje grčke omladine i kako ih na najbolji način vrednovati u armiji (nastavak — major Evag. GOLOJANIS,

Iznenadni nuklearni rat i odvracanje — major Teod. JANUCU.